



عطف

معرفی برترین رمان عاشقانه سال

برترین رمان عاشقانه سال ۱۳۹۸ در مراسم پایانی اولین دوره جایزه ادبی لیلی معرفی شد. این خبر را مهر منتشرکرد و نوشت این جایزه به همت انجمن نویسندگان عامه‌پسند تأسیس شده است و هدفش تمرکز روی رمان‌های عاشقانه است. اولین دوره این جایزه طبق رأی داوران رمان آخرین روز زمستان اثرزهراسماعیل‌زاده در بخش حرفه‌ای و رمان یه نفر مثل تو اثر ویدا چراغیان در بخش نوقلم حائز رتبه برتر و دریافت تندیس، لوح و جایزه نقدی جایزه شدند. همچنین در بخش جنبی و با رأی مخاطبان رمان بلدای بی‌پایان اثر زکیه اکبری به عنوان برگزیده این بخش حائز رتبه برتر و دریافت لوح و تندیس شد.

کلمه

خیابانی به نام شاعر ایرانی در بنگلادش

رایزن فرهنگی ایران با شهردار شهر کولنا در بنگلادش دیداری داشتند که حاصلش نامگذاری یکی از خیابان‌های شهر داکا به نام حافظ یا سعدی است. روابط عمومی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی خبر داده که شهردار کولنا در نزدیکی داکا پایتخت بنگلادش، پیشنهاد نامگذاری یکی از خیابان‌های مهم کولنا به نام شعرای فارسی‌گو همچون حافظ و سعدی را داده است. تالوکر عبدالخالق با استقبال از این پیشنهاد، خواستار نامگذاری يك خیابانی به نام «قاضی ندر الاسلام» شاعر ملی بنگلادش در یکی از شهرهای ایران به عنوان مثال در رشت شد.

رنگ و بوم

نمایشگاه هنرمندان ایرانی در جشنواره هنر امارات

نمایشگاه نقاشی و جشنواره هنر امارات، از امروز میزبان شش هنرمند ایرانی است. ایسنا این خبر را منتشر کرده و به نقل از موسسه سکونوشته که این نمایشگاه يك هیات داوری دارد که در نهایت سه برگزیده را از مجموع شرکت‌کنندگان از کشورهای جهان انتخاب کرده و جوایز نفیسی را به آنها اهدا می‌کنند. نرگس سلیمان زاده، الهام امیدی، صبا رجبی، شیرین معیا، میترا اصغری و صدف کبیری نقاشان ایرانی هستند که از سوی موسسه سکو آثارشان انتخاب شده و در این نمایشگاه به نمایش و داوری گذاشته شده است. موزه مدرن تورین، موسسه سکو، گالری آرتسیسما و… برگزارکنندگان این نمایشگاه نقاشی هستند که امروز در مرکز فرهنگی و هنری امارات افتتاح می‌شود.

قاب

تصویر سال با حضور عباس کیارستمی!

جشن تصویرسال ۱۷ ساله می‌شود و برای این دوره يك شگفتانه دارد. سیفا… صمدیان، دبیر این رویداد روز گذشته در خانه هنرمندان ایران خبر داد که در نمایشگاه هفدهم مثل دوره‌های گذشته، دو بخش آزاد و جوانان زیر ۲۵ سال وجود دارد. بخش «چهل سال تهران» هم امسال به این رویداد اضافه شده‌که قرار است در شاخه‌های مختلف، در آن تصویری از شهر تهران از اولین روز انقلاب تا وقایع چند روز گذشته به نمایش گذاشته شود. در بخش پوستر، کاریکاتور و کارتون‌های مطبوعاتی هم تمام آثار مرتبط با زندگی شهری در ۴۰ سال اخیر جمع‌آوری شده است. غافلگیری امسال هم به گفته صمدیان نمایش فیلم سوهانک است که تنهاکیارستمی در آن ایفای نقش کرده است و برای اولین بار در ایران و در جشنواره فیلم تصویر ایران می‌شود. همچنین بخش دیگری که صمدیان می‌گوید در جشن تصویر سال بسیار گل کرده، بخش «ایران ما» است که بالای ۳۰۰ عکس منتخب در آن به نمایش درمی‌آید. پروژه‌های عکاسی هم بخش دیگری است که در آن مجموعه عکس‌هایی از چند هنرمند روی دیوار می‌رود. این رویداد جمعه ۲ اسفند ساعت ۱۷ در گالری‌های خانه هنرمندان ایران افتتاح می‌شود و به رسم هر سال که يك فیلم شروع‌کننده ماجراست، «آتابای» ساعت ۱۹ در آن روز در سالن ناصری ایران می‌شود.



وامانده زیرچاپ

تازه‌ترین رمان صادق کریمیار با عنوان «وامانده» زیر چاپ رفت. این خبر را مهر منتشر کرده و توضیح داده که وامانده را نشر گستره منتشر می‌کند و داستانی اجتماعی را روایت می‌کند درباره مهاجرت از شهرستان‌ها به تهران در سال‌های بعد از پیروزی انقلاب اسلامی و ناکامی و تلخکامی‌های زندگی شهری. این کتاب در نمایشگاه بین‌المللی تهران رونمایی خواهد شد.



بچه، دوا اجرایی شد

این روزها در تالار چهارسوی مجموعه تئاتر شهر، نمایشی اجرا می‌شود به نام بچه که با استقبال تماشاگران روبه‌رو شده و از همین رو در روزهای آخر هفته در دو نوبت یکی ساعت ۱۷ و ۳۰ دقیقه و دیگری ۱۹ و ۳۰ دقیقه اجرا می‌شود. مهر درباره این نمایش نوشته که افسانه ماهیان آرا کارگردانی می‌کند، نغمه تمینی نمایشنامه را نوشته و فاطمه معتمدآریا، سعید چنگیزیان و شیوا فلاحی هم در آن بازی می‌کنند.

شگفتی‌های يك حنجره هفتاد ساله

شهرام ناظری در سالروز تولدش، «جان جانم» را منتشر کرده است؛ اثری باشکوه که می‌تواند یکی دیگر از فرازهای کارنامه شوالیه آواز باشد



صابر محمدی

ادبیات و هنر

این درد پیچیده به رگ، این حسرت منحوس در استخوان را چه کرد استاد… چطور می‌شد بهتر از این آوازش داد؟ چطور می‌شد باشکوه‌تر از این به زخم و زخمه نشست با کلام به حنجره و با کوه به ساز. پنج دقیقه، فقط پنج دقیقه چشم‌هایتان را ببندید و «جان جانم» را بشنوید از شهرام ناظری؛ قطعه‌ای که دوشنبه همزمان با سالروز تولد ۷۰ سالگی استاد که از قضا مصادف بود با چهلمین روز درگذشت قربانیان پرواز هواپیمای اوکراینی منتشر شد. فقط پنج دقیقه دل بدیدید به این نوای خوش‌تراش و په چیر دیگری فکر نکنید. خودتان رایه یکی از با تجربه‌ترین حنجره‌های تاریخ موسیقی ایرانی بسپارید و بدانید سر از جاهای غریبی درمی‌آورید؛ از سرزمینی پر از فراز و فرودهای ریمتیک و بالا و پایین‌های اندوه و شادی. این بار يك سره در تیول غم.

است، گاه اثر با هیجانی کنترل نشده از دست می‌رود و وقتی بخواهیم با ملاحظات هنری به بررسی‌اش بنشینیم، کیفیات چندان‌ی را برای تحلیل نمی‌یابیم. «جان جانم» اما از آسیب هیجان‌زدگی به دور است؛ شعر اشاره‌هایی مستقیم به ماجرای سقوط هواپیمای ندارد - البته جز يك اشاره که در گفت‌وگو با شاعر قطعه خواهید خواند چگونه به متن اضافه شده است - و از این رو تن به به‌روز بودن صرف نداده و مسیر خود را فارغ از تاریخ مصرفش طی کرده است. يك بار با هم بخوانیمش؛ آخرین برگ باغ خزانم جان جانم/ اشک می‌بارد از آسمانم جان جانم/ جان جانم جان جانم/ مه گرفته همه کوه‌ها را جان جانم/ زاده‌گریه بی‌امانم جان جانم/ جان جانم جان جانم/ بی‌خبر چشم خورشید بسته / شاخه تا شاخه در خون نشست / آه دنیای ویرانگر شوم / بال‌ها در قفس‌ها شکسته / بی‌خبر چشم خورشید بسته / شاخه تا شاخه در خون نشست / آه دنیای ویرانگر شوم / بال‌ها در قفس‌ها شکسته / در حریق‌ی از گریه درد / در حریق‌ی از گریه درد / ناگزیر از نفس‌های ممتد / آشیان سوخته ماه گریان / گیسوان تو خاکستر سرد / گیسوان تو خاکستر سرد / آخرین برگ باغ خزانم جان جانم / دختر کوچک مهربانم جان جانم». آهنگسازی نیز، از آن‌چاکه به دست شاعر قطعه صورت گرفته است، بیشترین وجه انطباق را با فحوای اثر احضار کرده است.

عهد جدید

«جان جانم»، سومین تکه‌آهنگی است که از همکاری شهرام ناظری با ارشک رفیعی منتشر می‌شود؛ آهنگساز و شاعری که سال‌ها با استاد آواز ایران رفاقت و همکاری کرده و حالا در گفت‌وگو با ما از این همکاری‌ها از جمله در دو آلبوم گفته است. ناظری پیش از او در آلبوم‌های رسمی‌اش با ۲۶ آهنگساز همکاری کرده است؛ «محمدرضا لطفی، حسین علیزاده، پرویز مشکاتیان، هوشنگ کامکار، جلال ذوالفنون، کیخسرو پورناظری، فریدون شهبازیان، رضا قاسمی، حسن کسایی، محمد جلیل عندلویی، حسن یوسف‌زمانی، کامبیز روشن‌روان، محمدرضا درویشی، فرامرز پایور، مهدی آذرسینا، داریوش طلائی، عطا چنگوک، حمید متبسم، علیرضا فیض بشی‌پور، مسعود شناسا، فرخزاد لایق، پژمان طاهری، حافظ ناظری، فرید الهامی، حسین پرنیا و امیر پورخلجی». اسم‌ها را ببینید… نیمی‌شان آنقدر سنگین و رنگین‌اند که لابد هر آهنگساز دیگری که بخواهد به این فهرست اضافه شود، به وحشت می‌افتد. حالا ارشک رفیعی جلو آمده تا فصلی دیگر و عهده‌ی جدید در کارنامه شهرام ناظری رقم بزند. اینجا بیشتر نمی‌گوییم؛ گفت‌وگوی ما با او را همین بغل بخوانید.

چهار سال پیش بود که شهرام ناظری خبر از همکاری‌اش با شما در آلبومی داد و گفت که برای شعرهای شما آهنگ ساخته‌اید. در این مدت از استاد چند آلبوم منتشر شده، چرا آن آلبوم تا حالا منتشر نشده؟

انتشار آن آلبوم با تصمیم خود استاد بر عهده انتشارات سروش است. تولیدش سال‌ها زحمت برده و با ارکستری در آمریکا ضبط شده است. اسم آلبوم «نیما یوشیج» است. کاملاً آماده است و مجوز انتشار را هم مدت‌ها پیش دریافت کرده. استاد می‌خواستند ناشری خوب با پخشى منظم اثر را منتشر کند و از این رو سروش را انتخاب کردند. شما که در روزنامه «جام جم» هستيد و هم‌کار «سروش» محسوب می‌شوید، يك تماس با دوستان بگیرید و به ما هم اطلاع بدهید که انتشار آلبوم در چه مرحله‌ای است [می‌خندد]. البته آلبوم دیگری هم با استاد کار کرده‌ام که احتمالاً پیش از این آلبوم شعرهای نیما یوشیج منتشر خواهد شد؛ آلبومی بر اساس شعرهای محمود مشرف آزاد تهرانی (م. آزاد).

م. آزاد چندان مورد توجه موسیقی ما نبوده، البته اثر درخشان «به تماشای آب‌های سپید» حسین علیزاده بر اساس شعر او ساخته شده، اما در کل شاعری نیست که اهالی موسیقی سراغش را بگیرند. چرا شعرهای او را برای این آلبوم انتخاب کردید؟

خب من اهل ادبیاتم. سال‌ها به ادبیات داستانی و شعر دبستگی داشته‌ام و از این رو شعرم آزاد را هم با وجود مهجور بودنش می‌شناختم. برخی آهنگ‌ها را که بر اساس شعرهای او ساخته شده بود شنیده بودم و گمان کردم می‌شود با حضور استاد ناظری کاری متفاوت کرد.

اسم این آلبوم چه خواهد بود؟

خود استاد ناظری يك بار عنوان «شاعر گم‌شده در غبار و مه» را برای این آلبوم انتخاب کرده است. تکه آهنگ «برگزیزان» که پیش از این منتشر شده در همین آلبوم خواهد بود.

همه شعرهای این آلبوم از م. آزاد است؟

همه شعرها جز يك قطعه که بر اساس شعری از خودم است.

آقای ناظری می‌گفت با همین تعلق‌تان به ادبیات از اول برده‌اید. ماجرا از چه قرار بود؟

پیش از بیست سال پیش با دوستان هم‌دانشکده‌ای‌ام به خانه استاد رفتم و آلبوم تازه‌ام را برایش بردیم. آلبوم را شنیدند و ایرادهایی را وارد دانستند. همان حرف‌ها نگاه من به مقوله آهنگسازی را تکان داد. بعدها دو رمانم را به او هدیه دادم و خواند و تعریف کرد. بعد وارد مقوله تولید آلبوم نیما یوشیج شدیم. چند سال زمان برد. ابتدا با سلیقه‌اش در آهنگسازی چندان آشنا نبودم و همین باعث شد آهنگساز سه تصنیف از این آلبوم خود او باشد و من تنظیم‌شان کنم.

به «جان جانم» برسیم؛ اثری واکنشی به رویدادی فاجعه‌بار که از آسیب هیجان‌زدگی آثار واکنشی به دور است. در ترانه‌اش هیچ اشاره‌ای به مصداق مشخص سقوط هواپیمای نکرده‌اید اما اثر به قربانیان تقدیم شده است. چطور از هیجان کاذب آثار واکنشی به دور می‌مانید؟



گفت‌وگو با ارشک رفیعی، آهنگساز و شاعر قطعه «جان جانم» و دو آلبوم در دست انتشار شهرام ناظری

من نوشتم

خودش خواند «دختر کوچک مهربانم»

راستش را بخواهید «جان جانم» را که شنیدم خجالت کشیدم چرا شاعر و آهنگساز آن یعنی ارشک رفیعی را چندان نمی‌شناختم. دو تکه آهنگ «ایران بزرگ» و «برگزیزان» از او را با صدای شهرام ناظری شنیده بودم اما این سومی حساسم کرد که درباره‌اش بدانم. دیدم که دو رمان و یک مجموعه داستان و یک کتاب ترانه منتشر کرده و کلی کار در موسیقی کرده و شرمندگی‌ام بیشتر شد به عنوان يك اهل ادبیات. البته از خودش پرسیدم که چرا کتاب‌هایش چندان در رسانه‌ها سر و صدا به پا نکرده و متوجه شدم کتاب‌ها را در ایران منتشر نکرده است. اما با همین کتاب‌ها از شهرام ناظری دل برده؛ می‌گوید بیش از بیست سال پیش دو کتابش «دیوانه‌ای و «چشم‌های روشن مرغ ماهی‌خوار» را برای استاد برده و با هم رفیق شده‌اند و نشست به شاگردی یکی از بزرگان موسیقی ایران. ناظری هم يك بار گفته که شناخت رفیعی از ادبیات به همراه توانایی‌اش در آهنگسازی باعث شده دستش را بگیرد به خانه‌اش ببرد و با هم کار کنند. در سالروز تولد شهرام ناظری با ارشک رفیعی درباره «جان جانم» گفت‌وگو کردیم.

من نشسته بودم پشت میز ت شاعری عاشقانه بنویسم. ده دقیقه گذشت و دیدم با اندوهی که این روزها همه‌مان را فرا گرفته است، شعری نوشته‌ام در حال و هوای این اندوه. جالب است بدانید که اشاره به «دختر کوچک مهربانم» که می‌تواند اشاره‌ای باشد به کودکان این پرواز اصلا در متن این شعر نبود و در ضبط اتفاق افتاد. در استودیو در حال ضبط اثر بودیم که استاد به سطر آخر شعر، این سطر را اضافه کرد و خواند «دختر کوچک مهربانم جان جانم». همه کسانی که آن روز در استودیو بودیم اشکمان بند نمی‌آمد.

شهرام ناظری پیش از شما با آهنگسازهای بزرگی همکاری کرده‌ان جمله حسین علیزاده، پرویز مشکاتیان و محمدرضا لطفی. وقتی به پشت سر نگاه می‌کنید و این اسم‌ها را می‌بینید که پیش از شما آهنگساز آثار او بوده‌اند، نمی‌ترسید؟

حسین علیزاده يك بار درباره شهرام ناظری گفته است «نیمای آواز ایران». نیما را به جسارت و شجاعتش در نوآوری می‌شناخیم. شهرام ناظری هم بی‌نهایت شجاع و خلاق است. هیچ کاری را دو بار انجام نمی‌دهد. به کارنامه‌اش نگاه کنید و ببینید بهترین نمونه از شعر فردوسی و مولانا را آنجا می‌یابید. آواهایی را که او به آواز ایرانی اضافه کرده و حالا این قدر بر دیگران گذاشته ببینید. این حرکات ملودیک کاملاً تازه در آوازش را ببینید. يك بار به ایشان گفتم: «شما کمک کنید ما این کار را به سرانجام برسانیم». گفت: «من اشاره‌هایی می‌کنم و می‌گذرم. من کار را کرده‌ام. این شما باید که باید کار کنید». فرصت دادن به جوان‌ها ویژگی اوست آن هم در روزهایی که در اوج است و می‌تواند با همه بزرگان کار کند. این را هم بگویم که در سطح ناظری کسی را سراغ ندارم که تا این حد مورد بی‌مهری واقع شده و دم زنده باشد. این‌ها آموخته‌اند است.

بررسی کارنامه ناظری ما را با دوره‌های مختلفی روبه‌رو می‌کند؛ از آثار اولیه در کانون چاووش و همکاری‌ها با جلال ذوالفنون گرفته تا آثارى در موسیقی مقامی و بعدها تجاری دیگر با پسرش حافظ ناظری. شما حالا آهنگساز دو آلبوم دیگر او هستيد. این، فصل تازه‌ای در کارنامه شهرام ناظری خواهد بود؟

همکاری با آدمی که درونی متلاطم و ذهنی خلاق و سوادى بالا دارد برای من بسیار بزرگ است. اشراف او به ادبیات، بی‌نهایت بالاست و این باعث می‌شود که همکاری ما با هم مبتنی بر تبادل نظر باشد. تجربه هم ثابت کرده که محصول تبادل نظر، نگاه نو است. از طرفی، فارغ از این‌که با آهنگسازى من چه اتفاقی قرار است برای کارنامه ایشان بیفتد، نگاه خود ایشان به هر تجربه به عنوان کاری کاملاً تازه، باعث می‌شود در این باره امیدوارتر باشم. او به هر پروژه‌ای، به عنوان پروژه‌ای تحقیقاتی نگاه می‌کند که باید منجر به اثری نوآور شود. مثلاً استاد این روزها روی پروژه‌ای از موسیقی مقامی خراسان کار می‌کند، با يك دوتار. باید منتشر شود تا ببینید يك خواننده غیربومی چطور آواز آن خطه را خوانده است. آنقدر نزدیک به اصل ماجرا. شهرام ناظری گوهری است که بسیار بیش از این‌ها باید بزرگ داشته شود.